

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า ในปี พ.ศ.2525 ประเทศไทยได้เริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525 - พ.ศ.2529) ซึ่งส่วนใหญ่เน้นหนักไปทางการพัฒนาอุตสาหกรรมหนักเป็นสำคัญ โดยได้มีการกำหนดให้พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกเป็นพื้นที่เปลี่ยนแปลงในการพัฒนาดังกล่าว เนื่องจากกาชธรรมชาติจากอ่าวไทยชั้นที่นั่นรวมทั้งยังมีความเหมาะสมค่านอื่น ๆ (เรื่องชัย ทรัพย์นรินทร์ , บรรณาธิการ , มติชน 2524 : 10)

ภาคตะวันออกนับเป็นภาคที่มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจสูงสุด เมื่อเทียบกับภาคอื่น ๆ ของประเทศ เนื่องจากภาคตะวันออกมีข้อได้เปรียบในค่านแหล่งที่ตั้งซึ่งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก มีโครงข่ายค่านคมนาคมและเชื่อมโยงที่ดี มีท่าหน้าลึกรัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายที่จะพัฒนาพื้นที่ 3 จังหวัดชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก อันได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ให้เป็นศูนย์กลางความเจริญ และแหล่งที่ตั้งของอุตสาหกรรมหลักของประเทศในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2525 : 155) โดยเฉพาะจังหวัดระยองนั้นรัฐบาลได้กำหนดให้บริเวณหนองแฟบ มาบตาพุด และบริเวณใกล้เคียงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง เป็นที่ตั้งอุตสาหกรรมหลัก ซึ่งมีโครงการต่าง ๆ เช่น การตั้งโรงงานแยกกาชธรรมชาติ โครงการอุตสาหกรรมปุ๋ยเคมี โครงการอุตสาหกรรมเอทซีลีน เป็นต้น (เรื่องชัย ทรัพย์นรินทร์ , บรรณาธิการ , มติชน 2524 : 10) เมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีแนวโน้มว่าสภาพเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดระยองก็คงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

องค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้การพัฒนาทางด้าน เศรษฐกิจและสังคม รุกหน้าไปคืบคืบคือ การพัฒนาทางการศึกษาที่จะต้องควบคู่ไปกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ด้วย ซึ่งบุญชนะ อัครดากร (2514 : 1 - 8) ได้กล่าวถึงบทบาทของการศึกษาในการ พัฒนาเศรษฐกิจของชาติไว้ว่า เศรษฐกิจของชาติจะเจริญก้าวหน้าไปได้เพียงไหนขึ้นอยู่กับ ปริมาณ และคุณภาพของระบบการศึกษาในแง่ เศรษฐศาสตร์ อาจสรุปบทบาทของการศึกษา ได้ 3 ประเภท คือ

1. ให้ความรู้พื้นฐานและฝึกให้มีความสามารถในอันที่จะรับการอบรมฝึกหัดงาน อาชีพในระดับของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ฝึกอบรมบุคคลให้เกิดความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์ รู้จักคิดประคิษฐ์ หรือ ปรับปรุงทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดผลทาง เศรษฐกิจเพิ่มขึ้น
3. ฝึกอบรมในด้านหน้าที่ศีลธรรม จรรยา ปลุกฝังความเป็นคนรู้จักหน้าที่รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ต่อตนเอง บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และช่วยกันสร้างฐานะ ส่วนรวมของ เศรษฐกิจ

ฉะนั้นการจัดการศึกษาจึงมีความสำคัญมากต่อการพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคม โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา เพราะการจัดการศึกษาในระดับนี้ เป็น การศึกษาภาคบังคับ ซึ่งคนไทยจะต้องผ่านการศึกษาในระดับนี้

ในการพัฒนาการศึกษานั้นผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องจำเป็นจะต้องรู้ข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ เป็นแนวทางในการวางแผนการศึกษาต่อไป ในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ก็เช่นกัน จำเป็นจะต้องทราบข้อมูลพื้นฐานจึงจะช่วยในการพัฒนาการศึกษาระดับประถมศึกษาได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสถานภาพทาง การศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง ซึ่งคาดว่าจะ เป็น ประโยชน์ต่อผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้อง นำไปประกอบการพิจารณาวางแผนพัฒนาการศึกษาใน โรงเรียนแถบนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคมของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพทางการศึกษาของโรงเรียน ประถมศึกษาแต่ละโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยพิจารณาจากคั้งนี้ บ่งชี้สถานภาพทางการศึกษาของแต่ละโรงเรียน และเปรียบเทียบตัวแปรบางตัวกับเกณฑ์ ของโรงเรียนประถมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ที่เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา 1 ถึง ประถมปีที่ 6 ครบทุกชั้นเรียน ปีการศึกษา 2524 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำนวน 45 โรงเรียน
2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสถานภาพของโรงเรียน ครู และนักเรียนโดยยึดเอา จำนวนนักเรียนของแต่ละโรงเรียนเป็นหลัก

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ข้อมูลที่รวบรวมได้เกี่ยวกับโรงเรียน ครู และนักเรียน ถือว่าเป็นข้อมูลที่ ถูกต้อง และตรงกับสภาพความเป็นจริงทุกประการ
2. วัน และเวลาที่แตกต่างกันในวันสำรวจไม่ทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทาง การศึกษาของโรงเรียนเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพปกติ

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้อาจเกิดความคลาดเคลื่อนได้ เนื่องจากข้อมูลบางข้อมูลของ โรงเรียนไม่ได้มีการสำรวจ หรือทำสถิติเอาไว้ ผู้วิจัยจะประมาณเอาตัวเลขที่มีค่าใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด ความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลเหล่านี้ทำให้ผลการวิจัยคลาดเคลื่อน ไปบ้าง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดทำการสอนวิชาสามัญระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ครบทุกชั้นเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง ปีการศึกษา 2524

นักเรียน หมายถึง ผู้ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2524 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง

ดัชนีสถานภาพทางการศึกษา หมายถึง ดัชนีที่ชี้ถึงสถานภาพปัจจุบันของการประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะของโรงเรียน ครู และนักเรียน ซึ่งจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

1. ลักษณะของโรงเรียน ประกอบด้วย

1.1 หมวดอาคาร สถานที่ ประกอบด้วย

1.1.1 พื้นที่ของโรงเรียน หมายถึง พื้นที่ทั้งหมดที่โรงเรียนมีอยู่ หรือได้รับอนุญาตให้ใช้จากเอกชน หรือวัด

1.1.2 พื้นที่ว่างสำหรับขยายอาคารเรียน หมายถึง บริเวณพื้นที่ที่เหลือจากการก่อสร้างอาคารแล้ว ซึ่งอาจจะต้องปรับปรุง หรือไม่ต้องปรับปรุงก็ได้

1.1.3 อาคารเรียน หมายถึง อาคารเรียนที่มีคุณภาพเหมาะสมที่จัดเป็นห้องเรียน มีลักษณะเป็นสัดส่วน ไม่ชำรุดทรุดโทรม

1.1.4 พื้นที่คานบริหาร หมายถึง จำนวนพื้นที่ของห้องครูใหญ่

1.1.5 พื้นที่ของห้องสมุด หมายถึง บริเวณที่จัดไว้สำหรับการอ่านหนังสือมีลักษณะเป็นสัดส่วน มีความเป็นเอกเทศ มีโต๊ะ เก้าอี้สำหรับการอ่านหนังสือ

1.1.6 หนังสือในห้องสมุด หมายถึง หนังสือประเภทต่าง ๆ ทั้งแบบเรียน และสารคดีที่เก็บไว้ให้นักเรียนอ่าน และศึกษาค้นคว้า รวมทั้งวารสาร หนังสือพิมพ์ และหนังสือตามมุมหนังสือในห้องเรียนด้วย

1.1.7 พื้นที่ห้องพยาบาล หมายถึง จำนวนพื้นที่ของห้องที่ใช้สำหรับการพยาบาล รวมถึงห้องของเจ้าหน้าที่ หรือครูที่ทำหน้าที่พยาบาลด้วย

1.1.8 เที่ยงพยาบาล หมายถึง เที่ยงที่ทำขึ้นเพื่อให้ผู้ป่วยนอน อาจเป็นเตียงถาวร หรือ เที่ยงพับซึ่งเคลื่อนย้ายได้

1.1.9 พื้นที่โรงอาหาร หมายถึง จำนวนพื้นที่ที่ครู และนักเรียนใช้รับประทานอาหาร

1.1.10 พื้นที่สนามเด็กเล่น หมายถึง จำนวนพื้นที่ที่จัดไว้โดยเฉพาะสำหรับเด็กได้เล่น

1.1.11 ส้วม หมายถึง ที่สำหรับใช้ถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ มีลักษณะมีชักโครกใช้การได้ดี มีอุปกรณ์ทำความสะอาดพร้อม

1.1.12 ที่คั้นน้ำ หมายถึง ถังน้ำฝน ถัง ถักน้ำ บ่อบาคาล ที่บรรจุน้ำให้นักเรียนดื่ม

1.2 หมวดการเงิน

รายได้ของโรงเรียน หมายถึง รายได้จากการขายอาหารกลางวัน จากร้านค้า จากการจัดงานประจำปีของโรงเรียน จากการให้เช่าสถานที่เพื่อหาผลประโยชน์ จากการขายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร รวมทั้งสิ่งของบริจาค เงินบริจาค หรือแรงงานที่ประชาชนอุทิศให้กับโรงเรียนโดยเทียบค่าเป็นเงินตามราคาของ หรือตามค่าแรงขั้นต่ำตามประกาศของกรมแรงงาน

2. ลักษณะของครู ประกอบด้วย

2.1 ครูที่มีวุฒิทางการศึกษา หมายถึง จำนวนครูที่ได้รับการศึกษา หรืออบรม และได้รับปริญญาบัตร หรือประกาศนียบัตรทางการศึกษา หรือสมัครสอบในวิชาชุดครูต่าง ๆ ได้

2.2 ครูที่มีวุฒิตั้งแต่ก่อนปริญญา หมายถึง จำนวนครูที่ได้รับวุฒิปริญญาทางการศึกษา หรือเทียบเท่า หรือวุฒิปริญญาสาขาอื่นนอกเหนือจากวุฒิทางการศึกษา

2.3 ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าอนุปริญญา หมายถึง จำนวนครูที่ได้วุฒิปประกาศนียบัตรทางการศึกษา หรือเทียบเท่า

2.4 ครูที่ไม่มีวุฒิครู หมายถึง ครูที่ไม่ได้รับวุฒิทางการศึกษา

2.5 ครูประจำการ หมายถึง ครูที่ทำการสอนอยู่จริงในโรงเรียนนั้นในปีการศึกษา 2524 รวมทั้งครูช่วยสอน ครูที่ส่งมาช่วยราชการ ไม่นับครูที่มีชื่ออยู่ในโรงเรียน แต่ไปช่วยราชการที่อื่น หรือผู้ที่ลาศึกษาต่อ

3. ลักษณะของนักเรียน ประกอบด้วย

3.1 นักเรียนที่มีอาหารกลางวันรับประทาน

3.2 นักเรียนที่ไม่มีอาหารกลางวันรับประทาน

3.3 ผลการสอบไล่ในชั้นสูงสุด หมายถึง จำนวนนักเรียนที่สอบไล่ได้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2523 ของโรงเรียน

ตัวแปร หมายถึง ตัวพิจารณาที่กำหนดสถานภาพทางการประถมศึกษา

ดัชนีเชิงเดียว หมายถึง อัตราส่วนของข้อมูลที่รวบรวมได้จากแต่ละตัวแปรของแต่ละโรงเรียนหารด้วยจำนวนนักเรียนทั้งหมดของปีการศึกษา 2524 ของโรงเรียนนั้น

ดัชนีประกอบแดงดวงนำหนัก หมายถึง ผลรวมของดัชนีเชิงเดียวคูณด้วยน้ำหนักของดัชนีเชิงเดียวตัวนั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษา และวางแผนพัฒนาการศึกษาในเขตจังหวัดระยอง เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาคนี้ต่อไปได้